

REPUBLIKA SLOVENIJA
DRŽAVNI ZBOR

Šubičeva ulica 4, 1000 Ljubljana
t: 01 478 94 00, f: 01 478 98 45, e: gp@dz-rs.si, www.dz-rs.si

Skupina poslank in poslancev
(prvopodpisana mag. Urška Klakočar Zupančič)

DRŽAVNI ZBOR REPUBLIKE SLOVENIJE	
Prejeto:	23 -09- 2024
Šifra:	020 -02/24- 24/50
Povezava:	
EPA:	1470-IX
EU:	
Sign. zn.:	
Kratica:	

Ljubljana, 23. september 2024

DRŽAVNI ZBOR REPUBLIKE SLOVENIJE

mag. Urška Klakočar Zupančič, predsednica

Na podlagi 88. člena Ustave Republike Slovenije (Uradni list RS/I, št. 33/91, Uradni list RS, št. 42/97 - UZS68, 66/00 - UZ80, 24/03 - UZ3a, 47, 68, 69/04 - UZ14, 69/04 - UZ43, 69/04 - UZ50, 68/06 - UZ121,140,143, 47/13, 47/13, 75/16 - UZ70a, 92/21 - UZ62a), 19. člena Zakona o poslancih (Uradni list RS, št. 112/05 - uradno prečiščeno besedilo, 20/06 - ZNOJF-1, 46/06 - skl. US, 33/07 - odl. US, 109/08, 39/11, 48/12, 42/15 - odl. US, 17/22), 112. in 169.a člena Poslovnika Državnega zbora Republike Slovenije (Uradni list RS, št. 92/07 - uradno prečiščeno besedilo, 105/10, 80/13, 38/17, 46/20, 105/21 - odl. US, 111/21, 58/23 in 35/24) vlagamo spodaj podpisane poslanke in poslanci:

**PREDLOG SKLEPA O NEDOPUSTNOSTI RAZPISA ZAKONODAJNEGA
REFERENDUMA O ZAKONU O SPREMEMBAH IN DOPOLNITVAH ZAKONA O
PARLAMENTARNI PREISKAVI (ZPPRE-A), SKRAJŠANI POSTOPEK, EPA 1470-IX**

ki vam ga pošiljamo v obravnavo in sprejem.

Na seji Državnega zbora bo v imenu predlagateljev/ic sodelovala mag. Urška Klakočar Zupančič.

Priloga:

- Predlog sklepa
- podpisi poslank in poslancev

Na podlagi drugega odstavka 90. člena Ustave Republike Slovenije (Uradni list RS/I, št. 33/91, Uradni list RS, št. 42/97 - UZS68, 66/00 - UZ80, 24/03 - UZ3a, 47, 68, 69/04 - UZ14, 69/04 - UZ43, 69/04 - UZ50, 68/06 - UZ121,140,143, 47/13, 47/13, 75/16 - UZ70a, 92/21 - UZ62a), 21. člena Zakona o referendumu in o ljudski iniciativi (Uradni list RS, št. 26/07 - uradno prečiščeno besedilo, 47/13, 6/18 - odl. US, 52/20, 30/24) in 112. člena Poslovnika državnega zbora (Uradni list RS, št. 92/07 – uradno prečiščeno besedilo, 105/10, 80/13, 38/17, 46/20, 105/21 – odl. US, 111/21, 58/23 in 35/24) je Državni zbor na seji dne _____ sprejel

SKLEP O NEDOPUSTNOSTI RAZPISA ZAKONODAJNEGA REFERENDUMA

O

ZAKONU O SPREMEMBAH IN DOPOLNITVAH ZAKONA O PARLAMENTARNI PREISKAVI (ZPPRE-A), EPA 1470-IX

I.

Državni zbor ugotavlja, da zakonodajnega referenduma o Zakonu o spremembah in dopolnitvah Zakona o parlamentarni preiskavi (ZPPre-A, EPA 1470-IX) ni dopustno razpisati, ker gre za zakon iz četrte alineje drugega odstavka 90. člena Ustave Republike Slovenije (Uradni list RS/I, št. 33/91, Uradni list RS, št. 42/97 - UZS68, 66/00 - UZ80, 24/03 - UZ3a, 47, 68, 69/04 - UZ14, 69/04 - UZ43, 69/04 - UZ50, 68/06 - UZ121,140,143, 47/13, 47/13, 75/16 - UZ70a, 92/21 - UZ62a).

II.

Ta sklep začne veljati naslednji dan po objavi v Uradnem listu Republike Slovenije.

III.

Državni zbor je na 77. izredni seji dne 15. 7. 2024 sprejel Zakon o spremembah in dopolnitvah Zakona o parlamentarni preiskavi (ZPPre-A), EPA 1470-IX (v nadaljnjem besedilu: ZPPre-A).

Državni svet Republike Slovenije je na podlagi tretje alineje prvega odstavka 97. člena Ustave Republike Slovenije (Uradni list RS/I, št. 33/91, Uradni list RS, št. 42/97 - UZS68, 66/00 - UZ80, 24/03 - UZ3a, 47, 68, 69/04 - UZ14, 69/04 - UZ43, 69/04 - UZ50, 68/06 - UZ121,140,143, 47/13, 47/13, 75/16 - UZ70a, 92/21 - UZ62a; v nadaljevanju: Ustava) na 12. izredni seji 19. 7. 2024 ob obravnavi ZPPre-A sprejel zahtevo da Državni zbor Republike Slovenije o njem ponovno odloča.

Državni zbor je o zahtevi Državnega sveta oziroma o ZPPre-A ponovno odločal na 80. izredni seji dne 10. 9. 2024 in ga sprejel.

Slovenska demokratska stranka - SDS, Trstenjakova 8, 1000 Ljubljana je dne 17. 9. 2024, s prvopodpisanim Jožetom Tankom, vložila Pobudo volivcem za razpis zakonodajnega referenduma.

Referendumsko vprašanje se glasi: »Ali ste za to, da se uveljavi Zakon o spremembah in dopolnitvah Zakona o parlamentarni preiskavi (ZPPre-A), EPA 1470-IX, ki ga je sprejel Državni zbor RS na seji dne 10. 9. 2024?«.

Drugi odstavek 90. člena Ustave določa, da referendumu ni dopustno razpisati o:

- zakonih o nujnih ukrepih za zagotovitev obrambe države, varnosti ali odprave posledic naravnih nesreč,
- zakonih o davkih, carinah in drugih obveznih dajatvah ter o zakonu, ki se sprejema za izvrševanje državnega proračuna,
- zakonih o ratifikaciji mednarodnih pogodb,
- zakonih, ki odpravljajo protiuustavnost na področju človekovih pravic in temeljnih svoboščin ali drugo protiuustavnost.

ZRLI ureja dva postopka za presojo in odločanje Državnega zbora o nedopustnosti referendumu. Razlikujeta se glede na to, ali gre za presojo nedopustnosti referendumu o zakonih iz prve alineje drugega odstavka 90. člena Ustave ali iz druge, tretje in četrte alineje drugega odstavka 90. člena Ustave. Postopek presoje in odločanja o dopustnosti referendumu iz prve alineje drugega odstavka 90. člena ureja 21.a člen ZRLI, za zakone iz druge, tretje in četrte alineje tega člena (o davčnih, proračunskih in ratifikacijskih zakonih ter o zakonih, ki odpravljajo protiuustavnost, pa 21. člen ZRLI.

Postopek presoje dopustnosti referendumu torej opravljata Državni zbor in Ustavno sodišče. Državni zbor, ki je pristojen za razpis referendumu, pa mora najprej oceniti, ali je zakonodajni referendum sploh ustavno dopusten. Upoštevati je namreč treba, da lahko razpiše referendum o zakonu, če je prepričan o njegovi ustavni dopustnosti. Če ugotovi, da ta ni ustavno dopusten, njegov razpis zavrne.

V zvezi z ZPPre-A se torej zastavlja vprašanje, ali gre z vidika materialnega kriterija za zakon, ki ga je mogoče uvrstiti v eno izmed navedenih kategorij iz drugega odstavka 90. člena Ustave, za katero velja prepoved referendumskega odločanja. Upošteva je ureditev prepovedi zakonodajnega referendumu in ustavnosodno prakso, Državni zbor ugotavlja, da ZPPre-A izpolnjuje pogoje, predpisane za izključitev zakonodajnega referendumu o njem po četrte alineji drugega odstavka 90. člena Ustave. Državni zbor meni, da ima spoštovanje odločb Ustavnega sodišča (in tudi sodb ESČP) ter ustavne pravice in ustavne vrednote, ki jih te odločbe (in sodbe) varujejo, pri tehtanju med njimi prednost pred izvrševanjem ustavne pravice volivcev do referendumu.

Glavni cilj in namen ZPPre-A je odprava ugotovljenih neskladnosti trenutno veljavnega ZPPre z Ustavo, ki jih je ugotovilo Ustavno sodišče v letih 2011 in 2021. Predlog zakona zasleduje ustavno načelo ustavnosti in zakonitosti, načelo delitve oblasti in poleg tega tudi načelo učinkovitosti in javnega interesa parlamentarne preiskave ter spoštovanja človekovih pravic in svoboščin. S sprejemom oziroma uveljavitvijo zakona bo tudi odpravljena zamuda glede realizacije omenjenih odločitev oziroma odločb Ustavnega sodišča, saj so roki za odpravo neustavnosti, ki jih je določilo Ustavno sodišče, že pretekli.

Ker se ZPPre-A po ciljeh in namenu, ki jih zasleduje, ter rešitvah, ki jih uvaja, uvršča med zakone, ki odpravljajo protiuustavnost, pride zanj v poštev postopek iz 21. člena ZRLI. Državni zbor skladno z določbo prvega odstavka 21. člena ZRLI v štirinajstih dneh po vložitvi pobude sprejme sklep, s katerim ugotovi, da referendumu ni dopustno razpisati, in ga objavi v Uradnem listu Republike Slovenije. V sklepu se navedejo razlogi, zaradi katerih referendumu ni dopustno razpisati. Predlagatelj referendumu lahko v petnajstih dneh od objave sklepa iz prvega odstavka 21. člena zahteva, da ustavno sodišče preizkusi ustavnost tega sklepa

Ustavno sodišče je sicer že večkrat presojalo določbe Zakona in Poslovnika o parlamentarni preiskavi. Protiuustavnost obeh aktov, ki še ni odpravljena, pa je Ustavno sodišče ugotovilo v treh odločbah in sicer iz leta 2011, št. U-I-50/11-20 z dne 23. 6. 2011, leta 2021, št. U-I-246/19-41 z dne 7. 1. 2021 in iz leta 2021, št. U-I-214/19-54,

Up-1011/19-52 z dne 8. 7. 2021. Ustavno sodišče je ugotovilo, da sta Zakon o parlamentarni preiskavi in Poslovnik o parlamentarni preiskavi (Uradni list RS, št. 63/93, 33/03, 55/11 - odl. US, 65/19 - skl. US, 69/19 - skl. US, 22/21 - odl. US, 130/21 - odl. US; v nadaljevanju: PoPP) v neskladju s 93. členom Ustave, saj bi lahko dalj časa trajajoče, ponavljajoče se, neprekinjeno in sistematično izločanje določenih članov preiskovalne komisije z namenom oviranja dela komisije lahko pripeljalo do daljših zastojev dela v parlamentarni komisiji, morda tudi za ves čas, do prenehanja njenega mandata, saj se parlamentarna preiskava, ki ni končana v mandatni dobi Državnega zbora, šteje za zaključeno. Ustavno sodišče je ugotovilo, da sta ZPPre in PoPP v neskladju s 125. členom Ustave, ker v postopku odreditve parlamentarne preiskave ne urejata varstva sodniške neodvisnosti. Ustavno sodišče je ugotovilo, da sta ZPPre in PoPP v neskladju s prvim odstavkom 135. člena in drugim stavkom drugega odstavka 3. člena Ustave, ker v postopku odreditve parlamentarne preiskave ne urejata varstva neodvisnosti državnih tožilcev.

Bistven cilj in namen ZPPre-A je kot že omenjeno odpraviti protiuustavnosti, ki jih je ugotovilo Ustavno sodišče z navedenimi odločbami. Z uveljavitvijo ZPPre-A bodo tako deloma, vendar v pretežni meri odpravljene protiuustavnosti, ki jih je ugotovilo Ustavno sodišče. Pri tem je Državni zbor upošteval napotilo Ustavnega sodišča iz navedenih odločb, da je zakonska ureditev v njegovi prosti presoji.

V členih 1. do 3. predlagane oziroma sprejete rešitve zagotavljajo spoštovanje načela delitve oblasti – 3. člen ustave - in skladnosti s 23. in 125. ter 135. členom Ustave, ker se v postopku odreditve parlamentarne preiskave ureja oziroma uvaja naknadno ustavnosodno kontrolo (1. člen) zoper sprejeti akt, s katerim se odredi parlamentarno preiskavo in s tem zagotavlja sodniško neodvisnost in neodvisnost državnih tožilcev. Neodvisnost sodišč pa spreminja v neodvisnost sodstva. Poleg individualne neodvisnosti sodnikov in neodvisnih in nepristranskih sodišč (125. in 23. člen Ustave) se zagotavlja tudi neodvisnost sodstva kot celote (t. i. kolektivna neodvisnost), saj se posegi v neodvisnost sodstva kot celote nujno odražajo v neodvisnosti posameznih sodnikov. Zagotavlja se spoštovanje učinkovitosti parlamentarne preiskave oziroma skladnosti s 93. členom Ustave, saj zakon uvaja postopkovni mehanizem (2. in 3. člen) - spreminja se postopek in razlogi za izločitev poslancev oziroma članov in namestnikov članov preiskovalne komisije iz preiskovalne komisije, postopek predlaganja poslancev oziroma članov in namestnikov članov preiskovalne komisije za pridobitev statusa preiskovanca ali priče in sodno varstvo zoper takšne odločitve -, ki zagotavlja zavračanje izločanja poslancev oziroma članov in namestnikov članov preiskovalne komisije iz preiskovalne komisije in zavračanje dokaznih predlogov oziroma določanje poslancev za preiskovance in priče, ki so zavlačevalni, šikanozni, zlonamerni ali povsem nepovezani s predmetom parlamentarne preiskave.

Poleg tega se z ZPPre-A zagotavlja tudi spoštovanje izkazanosti javnega interesa za preiskavo in skladnosti s 93. členom Ustave, ki je eden od pogojev za ustavno dopustnost parlamentarne preiskave, ker uvaja naknadno ustavnosodno kontrolo zoper sprejeti akt, s katerim se odredi parlamentarno preiskavo, tudi za zasebnopravne subjekte, ki so predmet parlamentarne preiskave, če ti menijo, da za preiskavo ni izkazan javni interes in da njihova dejavnost nima učinkov na področjih, za urejanje katerih je pristojna država, ali pa nimajo določenih povezav z državo. Zakon zagotavlja še spoštovanje načela ustavnosti, spoštovanje človekovih pravic in svoboščin in skladnost z 2. in 15. členom Ustave, ker v postopku odreditve parlamentarne preiskave ureja oziroma uvaja naknadno ustavnosodno kontrolo zoper sprejeti akt, s katerim se odredi parlamentarno preiskavo, za preiskovanca, ki je bil določen že v aktu ali pa tudi za preiskovanca, ki je bil kasneje določen z dokaznim sklepom preiskovalne komisije oziroma z njegovo dopolnitvijo, če bo ta menil, da akt, s katerim se odredi parlamentarna preiskava, nedopustno posega v njegove človekove pravice ali temeljne svoboščine.

Zgolj v enem členu ZPPre-A – 4. člen – se ureja dodatna zakonska vsebina, ki je organizacijske narave in podredna do vsebine zakona, s katero se izvršujejo odločbe Ustavnega sodišča. V tem primeru gre sicer za pravno neurejeno področje oziroma pravno praznino, ki je v pristojnosti zakonodajalca in jo mora ta opredeliti oziroma urediti v zakonu. Določbe 4. člena dodatno urejajo organizacijo delovanja preiskovalne komisije oziroma strokovno pomoč zanjo. Slednja določba predstavlja ureditev organizacije služb Državnega zbora, ki nudijo strokovno pomoč preiskovalnim komisijam, ki se je doslej urejala zgolj na podlagi parlamentarne prakse. Računsko sodišče Republike Slovenije je pri dosedanjih revizijah Državnega zbora opozarjalo, da je treba zagotoviti ustrezno pravno (zakonsko) podlago za določanje in izplačila nagrad zunanjim strokovnim svetovalcem preiskovalnih komisij. Ustava sicer izrecno ne prepoveduje pravne praznine. Ustavno sodišče pa je z razlago 2. člena Ustave (načela pravne države) ugotovilo, da določene opustitve zakonodajalca lahko pomenijo protiuustavno pravno praznino, ki krši načelo pravne države iz 2. člena Ustave oziroma drugi odstavek 3. člena Ustave (načelo delitve oblasti).

Državni zbor opozarja, da so roki za odpravo ugotovljenih protiuustavnosti ZPPre že zdavnaj potekli: in sicer za prvo odločbo 2012, za ostali dve pa 2022. Kar pomeni, da je Državni zbor v prvem primeru pri spoštovanju obveznosti, ki izhajajo iz odločitev Ustavnega sodišča, v primeru prve odločbe neodziven že več kot 12 let, v primerih drugih dveh pa več kot 2 leti. Odločbe Ustavnega sodišča so za Državni zbor obvezne in ima dolžnost, da jih izvrši v postavljenih rokih. Nespoštovanje pravne obveznosti za odpravo ugotovljene protiuustavnosti vzdržuje ali pogloblja protiuustavno stanje, zato je Državni zbor kot zakonodajalec dolžan v danem roku sprejeti rešitve, ki iz pravnega reda izločajo protiuustavne norme. Nespoštovanje teh odločb pomeni kršitev načel pravne države iz 2. člena Ustave in načela delitve oblasti iz drugega odstavka 3. člena Ustave. Prav tako bi cilj odprave protiuustavnosti zavlekel ali celo onemogočil razpis zakonodajnega referendumu oziroma morebitna zavrnitev uveljavitve predloga zakona na referendumu, s čimer bi vsebina obveznosti izvršitve navedenih odločb Ustavnega sodišča ostala neizpolnjena.

Državni zbor opozarja, da referendum ne sme pomeniti odločanja o tem, ali naj se protiuustavno stanje, ugotovljeno z navedenimi odločbami Ustavnega sodišča, še nadaljuje. Če je namreč cilj in namen zakona odprava protiuustavnosti, potem pomeni razpis zakonodajnega referendumu podaljševanje že obstoječega protiuustavnega stanja. Poleg tega pa protiuustavnosti Državni zbor ne bi mogel odpraviti še eno leto potem, če bi bil zakon na referendumu zavrnjen. 25. člen ZRLI namreč določa, da eno leto po razglasitvi odločitve na referendumu državni zbor ne sme sprejeti zakona, ki bi bil vsebinsko v nasprotju z odločitvijo volivcev.

Niti zakonodajalec niti ljudstvo nimata zakonodajne svobode, ko gre za obveznost izvršiti odločbe Ustavnega sodišča. Ustava in odločbe Ustavnega sodišča torej ne zavezujejo samo Državnega zbora kot zakonodajalca, temveč tudi državljane, kadar oblast izvršujejo neposredno z odločanjem o posameznem zakonu na referendumu. Prav to je razlog, da ima v primerih iz četrte alineje drugega odstavka 90. člena Ustave Državni zbor dolžnost preprečiti referendum.

Glede na navedeno Državni zbor ugotavlja, da se ZPPre-A nanaša na vsebino, glede katere v skladu s četrto alinejo drugega odstavka 90. člena Ustave razpis zakonodajnega referendumu ni dopusten, ker se s tem zakonom deloma, vendar v pretežni meri, odpravljajo protiuustavnosti, ki jih je ugotovilo Ustavno sodišče.

Poslanska skupina Svoboda

mag. Borut Sajovic

mag. Nataša Avšič Bogovič

dr. Mirjam Bon Klanjšček

Uroš Brežan

Bojan Čebela

Jožica Derganc

Sandra Gazinkovski

Vera Granfol

Lena Grgurevič

mag. Alma Intihar

Robert Janev

Andreja Kert

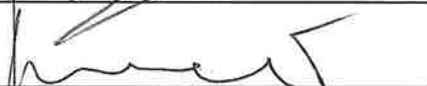
mag. Urška Klakočar Zupančič

mag. Darko Krajnc

mag. Tamara Kozlovič

Miha Lamut

Tomaž Lah

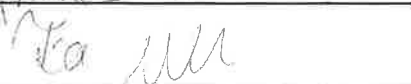
Jurij Lep

Tereza Novak

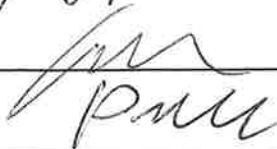
Tine Novak

Gašper Ovnik

mag. Dean Premik

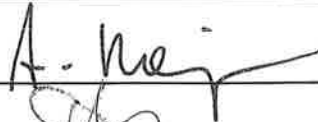

dr. Martin Premk

Aleksander Prosen Kraj

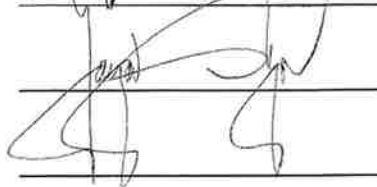
Andreja Rajbenšu

Aleš Rezar

Janja Sluga

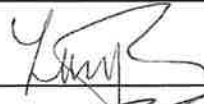
Dušan Stojanovič

Dejan Süč

Katarina Štravs

Lucija Tacer

Teodor Uranič

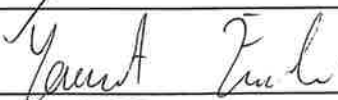
Tamara Vonta

mag. Rastislav Vrečko

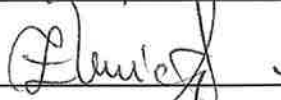
Branko Zlobko

Lenart Žavbi

Sara Žibrat

Andreja Živic

Jernej Žnidaršič

Podpisi poslank in poslancev SD:

Jani PREDNIK

Predrag BAKOVIĆ

mag. Meira HOT

Soniboj KNEŽAK

mag. Bojana MURŠIČ

Damijan ZRIM

Jonas ŽNIDARŠIČ

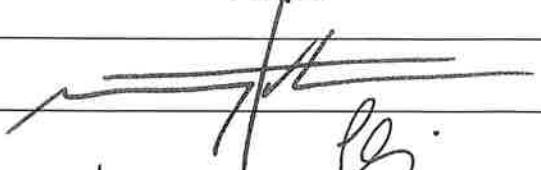
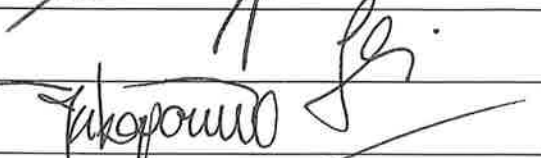
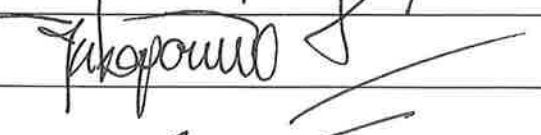

REPUBLIKA SLOVENIJA
DRŽAVNI ZBOR
Poslanska skupina Levica

Šubičeva ulica 4, 1000 Ljubljana
t: 01 478 96 49, f: 01 478 98 45, e: ps-levica@dz-rs.si, www.dz-rs.si

Ime in priimek	Podpis
dr. Matej T. Vatovec	
dr. Tatjana Greif	
Milan Jakopovič	
Nataša Sukič	